

25.5.2016

Dnro 1768/4/15

Ratkaisija: Oikeusasiamies Petri Jääskeläinen

Esittelijä: Vanhempi oikeusasiamiehensihteeri Håkan Stoor

OIKEUSASIAMIES ARVOSTELI SAIRAALAA POTILAAN ERISTÄMISESTÄ

1 KANTELU

A (jälj. kantelija tai potilas) pyysi 7.4.2015 päivätyssä kirjeessään oikeusasiamiestä tutkimaan Turun yliopistollisen keskussairaalan (TYKS) päivystysyksikön menettelyä 8.12.2015. Kantelija kertoo tapahtumista seuraava:

Hän hakeutui TYKSin päivystykseen huonon olonsa vuoksi kello 00:54. Odoteltuaan aikansa, hän päätti kuitenkin palata kotiinsa, jossa hän meni nukkumaan. Sieltä kaksi poliisia tuli noutamaan hänet takaisin päivystykseen. Vastassa oli hoitaja, joka ohjasi hänet ”putkaan”. Kantelija oli kysynyt, missä lääkäri on, mutta ei saanut vastausta. Sen sijaan yksityisen vartiointiliikkeen vartija otti hänen takkinsa ja laukkunsa ja lukitsi ne putkan kaappiin. Hoitaja heitti hänelle peitteen lattialle.

Tämä tapahtui kello 2:50. Kantelija kertoo sen jälkeen nukahtaneensa hetkeksi. Herätessään hän oli kauhuissaan saamastaan kohtelusta huutanut ja potkinut putkan ovea.

Putkan ovi aukaistiin kello 4:30, jolloin sisään astui valkotakkinen henkilö ja kaksi vartijaa. Vartija puhallutti hänet. Kantelijalle kerrottiin, että jos hän ei häiritse muita, hän pääsee lepohuoneeseen. Vartija antoi hänelle takin ja laukun ja hän pääsi lepohuoneeseen.

Noin kello 10 toinen lääkäri herätti kantelijan ja tiedusteli hänen vointiaan. Kantelija pääsi kotiin noin kello 10:15.

Kantelija pyytää oikeusasiamiestä tutkimaan, ovatko hoitaja, lääkäri ja vartija menetellet lain mukaisesti, kun he riistivät häneltä vapauden. Hän kysyy, mikä oikeus hoitajalla oli sulkea hänet putkaan kertomatta syytä ja aiheuttamalla hänelle henkistä kärsimystä ja mikä oikeus vartijalla oli ottaa hänen omaisuutensa ja puhalluttaa häntä alkometrillä. Kantelija pitää myös lääkärin tekemiä merkintöjä virheellisinä.

2 SELVITYS

Kantelun johdosta hankittiin Varsinais-Suomen sairaanhoitopiirin Ensihoidon ja päivystyksen liikelaitoksen (jälj. liikelaitos) lausunto. Sen antoi päivystyksen ylilääkäri B. Lausunnon liitteenä oli lääkäri C:n selvitys, vartija D:n tapahtumaraportti, kantelijan hoidon yhteydessä laadittuja asiakirjoja, vartiointitoimintaan liittyviä asiakirjoja sekä turvatarkkailuhuoneen ja muiden potilaan itsemääräämisoikeuden rajoittamiseen liittyviä ohjeita. Kantelijan potilaskertomus oli kantelun liitteenä.

Varsinais-Suomen poliisilaitoksesta tilattiin kantelijan noutamisesta laadittu tehtävällömoitus.

Käytössäni on ollut myös oikeusasiamiehen kanslian virkamiesten 21.4.2016 TYKS Turun alueen yhteispäivystyksen eristämistilojen tarkastuksen aineisto (EOAK/1112/2016).

3

RATKAISU

Katson, että lääkäri C on menetellyt lainvastaisesti, kun hän ei virka-apua pyytäessään huolehtinut siitä, että terveydenhuollon ammattikoulutuksen saaneet henkilöt olisivat olleet mukana toimitettaessa kantelijaa yhteispäivystykseen (jälj. kohta 3.2.1).

Katson, että asiassa ei ole esitetty sellaisia perusteita, minkä vuoksi kantelijan eristäminen olisi ollut välttämätöntä. Hänen henkilökohtaiseen vapauteensa on siten puututtu suhteellisuusperiaatteen vastaisesti (jälj. kohta 3.2.2).

Mielestäni kantelijan valvonta turvatarkkailuhuoneessa on ollut riittämätöntä. Sen vuoksi kantelijan oikeutta turvallisuuteen ja hyvään hoitoon on loukattu (jälj. kohta 3.2.3).

Perustelen ratkaisuani seuraavasti.

3.1

Asiassa saatu selvitys

3.1.1

Oikeusasiamiehen kanslian selvityspyyntö

Oikeusasiamiehen kanslian selvityspyynnössä pyydettiin vastausta erityisesti seuraaviin kysymyksiin:

1. Millä tavalla kantelijan noutamisesta sairaalaan päätettiin? Oliko kyseessä mielenterveyslain mukainen virka-apupyyntö?
2. Millä perusteella kantelija suljettiin sairaalan ”putkaan”? Kuka päätti toimenpiteestä? Millä tavalla kantelijan valvonta oli järjestetty säilöön oton aikana?
3. Ottiko vartija kantelijan omaisuutta haltuun, kun hänet siirrettiin putkaan? Mihin vartijan toimivalta perustui?
4. Puhalluttiko vartija kantelijan? Mihin vartijan toimivalta perustui?

3.1.2

Lääkäri C:n selvitys

Lääkäri C kertoo selvityksessään, että hän sai sairaanhoitajalta tiedon, että potilas oli poistunut sairaalasta kello 1:30 ja poistuessaan ilmaissut itsetuhoisia ajatuksia. Perekäyttyään potilaan sairaushistoriaan, C pyysi poliisilta virka-apua kantelijan palauttamiseksi sairaalaan. Potilaan sairaushistorian ja humalatilan perusteella C pitää virka-apupyyntöä täysin perusteltuna. C:n käsityksen mukaan potilas on ollut vaarallinen itselleen ja muut hoitomuodot eivät ole tulleet kysymykseen potilaan hoitokielteisyyden takia.

Poliisin tuotua kantelijan takaisin sairaalaan, hänet jouduttiin laittamaan lukittuun tilaan oman turvallisuutensa turvaamiseksi. ”Putkassa” on jatkuva videovalvonta, joten potilasta pystyttiin tarkkailemaan tauotta. Putkassa olleessaan potilas käyttäytyi aggressiivisesti.

Kun C meni tutkimaan kantelijaa, tämä rauhoittui. Hän kertoo selvittäneensä kantelijalle, miksi hänet oli laitettu lukittuun tilaan. Vartija oli mukana turvallisuussyistä. Vartija pyysi lupaa kantelijalta tämä puhalluttamiseksi, johon kantelija vastasi myöntävästi. Tutkittuaan kantelijan C totesi, että häntä ei ole välttämätöntä pitää suljetussa tilassa. C oli myös kysynyt, haluaako kantelija lähteä kotiin, johon kantelija oli vastannut, ettei koe itseään sen kuntoiseksi. Tämän vuoksi päätettiin yhteisymmärryksessä, että kantelija jää päivystykseen ja tehdään aamulla uusi lääkärintarkaus. Potilas puhalsi vielä aamuyöllä kello viiden aikaan 1,43 promillea.

C:n täyttämä virka-apupyynnötlomake on selvityksen liitteenä. Siinä pyydetään mielenterveyslain 31 §:ään viitaten poliisia toimittamaan kantelija lääkärin vastaanotolle mielenterveysarvioon. Perusteluna lomakkeeseen on painettu, että potilas on hoidettavana Tyksin yhteispäivystyksessä. Lisäksi C on rastittanut vaihtoehdon ”Potilas on poistunut sieltä ilman lupaa”.

3.1.3

Hoitajien merkinnät

Hoitajan ensihoitolomakkeelle tekemien merkintöjen mukaan potilas on poistunut kello 1:50 edellä kerrotulla tavalla. Kello 2:50 ”poliisi tuo potilaan takaisin, laitetaan putkaan.” Seuraavat merkinnät on tehty kello 3:38, 5:00, 5:15, 7:10 ja 9:00. Merkintöjen perässä on hoitajien nimikirjaimet.

3.1.4

Vartijan tapahtumaraportti

Vartija D:n tapahtumaraportin mukaan poliisi palautti päivystykseen aikaisemmin poistuneen MT-arvio potilaan. Potilas sijoitetaan huoneeseen 15, matkalla turvahuoneeseen potilas on yhteistyökykyinen, mutta huoneeseen saavuttua ja pyydettyä ottamaan ulkovaatteet pois, päätti potilas käyttäytyä aggressiivisesti raportista lähemmin ilmenevällä tavalla. Vartija kehotti hoitajaa poistumaan huoneesta ja turvasi hoitajan poistumisen, minkä jälkeen ovi suljettiin. Valvontaa jatkettiin kameroiden välityksellä muiden tehtävien ohella.

3.1.5

Ylilääkäri lausunto

Ylilääkäri B on vastannut selvityspyynnössä esitettyihin kysymyksiin seuraavasti:

- Lääkäri C oli perehtynyt potilaan tietoihin ja piti perusteltuna pyytää virka-apua. C:n mukaan mielenterveyslakia voitiin soveltaa.
- Potilaan oman turvallisuuden vuoksi hänet on laitettu lukittuun tilaan varokeinona, jottei potilas poistu ennen lääkärin tekemää tutkimusta. Sairaanhoidajamerkintöjen perusteella potilasta on seurattu jatkuvasti, myös järjestyksenvalvojalla on videovalvonta lukittuun tilaan.
- Potilaan omaisuus on laitettu samassa tilassa olevaan kaappiin.
- Potilas on antanut luvan puhallutukseen. Järjestyksenvalvoja on asetettu sairaalan tiloihin Varsinais-Suomen poliisilaitoksen päätöksellä. Järjestyksenvalvojaa tarvitaan työntekijöiden ja potilaiden turvallisuuden takaamiseksi. Järjestyksenvalvoja on turvannut lääkärin virkatoimet.

3.2

Arviointi

3.2.1

Virka-avun pyytäminen

Oikeusohjeet

Mielenterveyslain 31 §:ssä (2 mom. sellaisena kuin se oli voimaassa tapahtuma-aikaan) säädetään poliisin virka-avusta seuraavaa:

Poliisi on velvollinen avustamaan kuljetuksessa, jos terveyskeskuksen tai sairaanhoitopiirin virkasuhteinen lääkäri katsoo, että henkilön toimittamiseksi terveyskeskukseen, sairaalaan tai muuhun sairaanhoidon toimintayksikköön tarvitaan ammattikoulutuksen saaneen saattajan lisäksi muukin saattaja kuljetettavan väkivaltaisuuden tai muun vastaavan syyn vuoksi, kun henkilöstä on laadittu tarkkailulähete tai kun henkilö on kuljetettava toimintayksikköön tarkkailulähetteen laatimiseksi.

Jos tarkkailuun otettu tai hoitoon määrätty poistuu sairaalasta ilman lupaa, poliisi on sairaalassa työskentelevän virkasuhteisen lääkärin pyynnöstä velvollinen antamaan virka-apua hänen palauttamisekseen sairaalaan.

Jos henkilö, joka voidaan mielentilatutkimusta varten ottaa sairaalaan, jää tutkimukseen määrättyinä päivinä saapumatta, poliisi on velvollinen antamaan sairaalassa työskentelevän virkasuhteisen lääkärin pyynnöstä virka-apua hänen toimittamisekseen sairaalaan.

Lisäksi lain 30 §:ssä on säännös poliisin toimintavelvollisuudesta:

Tavatessaan henkilön, joka todennäköisesti voidaan määrätä hoitoon hänen tahdostaan riippumatta, tai saatuaan tietää tällaisesta henkilöstä, poliisin on ilmoitettava asiasta terveyskeskukseen. Erittäin kiireellisessä tapauksessa poliisi on velvollinen toimittamaan hänet heti terveyskeskukseen tutkittavaksi.

Kannanotto

Mielenterveyslain 31 §:stä käy ilmi, että potilaan noutaminen on ensi sijassa terveydenhuollon ammattikoulutuksen saaneen henkilökunnan tehtävä. Poliisin myötävaikutus on toissijaista ja sidottu laissa oleviin edellytyksiin ("kuljetettavan väkivaltaisuuden tai muun vastaavan syyn vuoksi"). Tätä tulkintaa tukee lain sanamuoto, hallituksen esitys mielenterveyslaiksi sekä vakiintunut laillisuusvalvonta- ja oikeuskäytäntö (eduskunnan oikeusasiamiehen toimintakertomus vuodelta 2000, s. 218–220, ja siinä mainitut lähteet). Potilaan noutaminen on siten ensi sijassa hoidollinen toimenpide, josta huolehtivat terveydenhuollon ammattihenkilöt.

Korkein oikeus katsoikin ratkaisussaan 1992:144, että terveyskeskuslääkäri oli menetellyt vastoin virkavelvollisuuttaan laiminlyömällä huolehtia siitä, että terveydenhuoltoalan ammattikoulutuksen saanut saattaja olisi ollut mukana toimitettaessa potilas terveyskeskukseen mielenterveyden arvioon.

Lääkäri C:n virka-apupyyntöön merkitsemää perustelua ("on poistunut sieltä ilman lupaa") ei voida soveltaa potilaaseen, jota ei ole otettu tarkkailuun tai määrätty hoitoon (ks. mielenterveyslain 31 §:n 2 mom.). Mikään ei myöskään viittaa siihen, että tässä tapauksessa olisi ollut kysymys mielenterveyslain 30 §:ssä tarkoitettusta erittäin kiireellisestä tapauksesta.

Olen ratkaisussani 30.3.2012 (3365/2010, www.oikeusasiamies.fi) katsonut, ettei myöskään ambulanssin lähettäminen ole ensisijainen keino potilaan saamiseksi päivystykseen, vaan potilaan kutsuminen terveyskeskukseen tai lääkärin kotikäynti potilaan luona. Perustelin kantaani kaikessa viranomaistoiminnassa noudatettavalla suhteellisuusperiaatteella ja lievempien keinojen ensisijaisuudella (hallintolain 6 §).

Tässä tapauksessa saadun selvityksen perusteella minulla ei kuitenkaan ole aihetta epäillä, että lääkäri C olisi ylittänyt harkintavaltansa määrätessään kantelijan noudettavaksi päivystykseen. Hän on kuitenkin menetellyt lainvastaisesti, kun hän ei virka-apua pyytäessään huolehtinut siitä, että terveydenhuollon ammattikoulutuksen saaneet henkilöt olisivat olleet mukana toimitettaessa kantelijaa yhteispäivystykseen.

3.2.2

Kantelijan eristäminen

Yleistä

Voimassa olevassa lainsäädännössä ei ole säännöksiä, joiden perusteella rauhaton potilas voitaisiin eristää suljettuun tilaan ennen kuin hänet on otettu tarkkailuun mielenterveyslain mukaan. Lainsäädännössä oleva puute on yleisesti tiedostettu ja asiaa koskevaa lainsäädäntöä on odotettavissa (ks. rauennut hallituksen esitys HE 108/2014 vp, s. 118–120).

Nykyllä lainsäädännöllä potilaan eristäminen saattaa olla sallittua hätävarjeluna tai pakkotilana (rikoslain 4 luvun 4-5 §). Kun otetaan huomioon, että eristämällä puututaan potilaan perustuslaissa suojattuun henkilökohtaiseen vapauteen, toimenpiteelle on oltava painavat perustelut ja se on valvonnan mahdollistamiseksi dokumentoitava tarkasti.

Olen käsitellyt päivystyksestä poistuneen potilaan eristämisen edellytyksiä laajasti päätöksessäni 22.10.2015 (dnro 3721/2014, www.oikeusasiamies.fi). Totesin tuolloin, että potilasasiakirja-asetuksen (298/2009) 12 §:stä johtuu, että potilasasiakirjoihin tulee tehdä erillinen merkintä myös silloin, kun somaattisessa hoidossa olevan potilaan itsemääräämisoikeutta on jouduttu rajoittamaan. Erillisestä merkinnästä tulee käydä ilmi toimenpiteen syy, luonne ja kesto sekä arvio sen vaikutuksesta hoitoon samoin kuin toimenpiteen määränneen lääkärin ja suorittajien nimet.

Selvityksen liitteenä olevissa liikelaitoksen turvatarkkailuhuonetta koskevissa ohjeissa (EPLL 11/2014) todetaan seuraavaa: ”Turvatarkkailuhuoneen ja lepositeiden käyttäminen ovat poikkeuksellisia hoitokeinoja, joilla rajoitetaan konkreettisesti potilaan fyysistä liikkumavapautta. ... Turvatarkkailuhuoneeseen siirtämisestä päättää AINA LÄÄKÄRI ja lääkärin on laadittava päätöksestään ja sen pakkotila-perusteista asianmukaiset potilasasiakirjamerkinnot. (LOMAKE)”. (suuraakkoset alkuperäiset)

Ohjeen mukaan turvatarkkailuhuoneeseen siirretystä potilaasta tehdään aina seuraavat merkinnät

- Turvatarkkailuhuoneeseen siirtämisen syy ja perustelut, miksi muut keinot eivät ole riittäneet.
- Turvatarkkailuhuoneeseen siirtämisen alkamis- ja päättymisaika.
- Päätöksentekijän nimi.
- Suorittajien nimet.
- Turvatarkkailuhuoneessa seurattavan potilaan seurantatiedot täytetään hoitosuunnitelmalomakkeelle ja liitetään potilaskertomukseen.

Lisäksi ohjeissa todetaan, että potilaalle tulee mahdollisuuksien mukaan selvittää huoneeseen siirtämisen syy ja potilaalle kerrotaan hänen oikeudestaan mm. muistutusmenettelyyn, jos hän on tyytymätön saamaansa hoitoon ja kohteluun.

Kannanotto

Tässä tapauksessa eristämisen edellytysten arviointia vaikeuttaa se, että päätöksestä eristää potilas turvatarkkailuhuoneeseen ei ole muita merkintöjä kuin edellä kohdassa 3.1.3 mainitut hoitajan merkinnät ("poliisi tuo potilaan takaisin, laitetaan putkaan"). Merkinnät eivät vastaa potilasasiakirja-asetusta eivätkä liikelaitoksen omaa ohjeistusta.

Asiakirjoissa ei myöskään ole lääkärin päätöstä eristämisestä, vaan se näyttää tapahtuneen hoitajan päätöksellä. Nähdäkseni hoitaja voi kiireellisessä tapauksessa eristää potilaan, mutta sen jälkeen lääkäri on kutsuttava paikalle mahdollisimman pian. Selvityksestä ei käy ilmi, että kyse olisi ollut tällaisesta tilanteesta. Vartijan raportin mukaan kantelija oli päinvastoin sairaalan tuotuna yhteistyökykyinen ja muuttui levottomaksi vasta, kun hänet vietiin turvatarkkailuhuoneeseen. Lääkärin tarkastuksen jälkeen eristäminen todettiin tarpeettomaksi. Edellä kerrotun perusteella en ole vakuuttunut siitä, että kantelijan eristäminen oli välttämätöntä. Näin ollen eristämistä ei myöskään voi perustella pakkotilalla tai hätävarjelulla.

Hallinnon yleisten oikeusperiaatteiden mukaan, joista säädetään hallintolain 6 §:ssä, viranomaisen käyttämien keinojen on oltava järkevissä suhteissa tavoiteltuun päämäärään. Sosiaali- ja terveydenhuollossa suhteellisuusperiaatetta nimitetään myös lievimmän riittävän puuttumisen periaatteeksi (Tuori – Kotkas, Sosiaaioikeus, WSOY 2008, s. 415.)

Mielestäni kantelijan poistumisen estämiselle päivityksestä sinä aikana, kun hän joutui odottamaan lääkärin tarkastusta, olisi ilmeisesti ollut riittävät perusteet. Sen sijaan selvityksestä ei käy ilmi, että hänen eristämisensä olisi ollut välttämätöntä. Sen vuoksi katson, että kantelijan henkilökohtaiseen vapauteen on puututtu hallinnon suhteellisuusperiaatteen vastaisesti.

3.2.3

Valvonta eristyksen aikana

Edellä mainitussa päätöksessäni 22.10.2015 totesin seuraavaa eristetyn potilaan valvonnasta:

Perustuslain 7 §:n mukaan jokaisella on oikeus turvallisuuteen. Jos potilas joudutaan somaattisessa hoidossa pakkotilassa eristämään turvahuoneeseen, eristämisen tulee tapahtua turvallisesti ja potilaan ihmisarvoa kunnioittaen. Potilaalla on oikeus laadultaan hyvään terveyden- ja sairaanhoitoon [potilaan asemasta ja oikeuksista annetun lain mukaan, lisäys tässä]. Eristystilan asianmukaisuudella on huomattava merkitys arvioitaessa sitä, onko eristäminen kokonaisuudessaan toteutettu siten, että se on ihmisarvon mukaista kohtelua ja laadultaan hyvää terveyden- ja sairaanhoitoa. Vähimmäisvaatimuksina, jotka kyseisen tilan olisi täytettävä, voidaan pitää niitä olosuhteita, jotka mielenterveyslaki turvaa psykiatrisen potilaan eristämiseksi.

Mielenterveyslain 22 f §:n mukaan potilaan eristäminen tai sidottuna pitäminen on lopetettava heti, kun se ei enää ole välttämätöntä. Potilasta hoitavan lääkärin on arvioitava eristetyn tai sidotun potilaan tila niin usein kuin tämän terveydentila edellyttää ja päätettävä toimenpiteen jatkamisesta tai lopettamisesta. Kun potilas on määrätty eristettäväksi tai sidottavaksi, hänelle on samalla määrättävä vastuuhoidtaja, jonka tulee huolehtia siitä, että potilas saa toimenpiteen aikana riittävän hoidon ja huolenpidon ja mahdollisuuden keskustella hoitohenkilökunnan kanssa. Sidotun tai alaikäisen potilaan

tilaa on jatkuvasti seurattava siten, että hoitohenkilökunta on näkö- ja kuuloyhteydessä potilaaseen.

- - -

Valviran mukaan hoitajalla tulisi turvahuoneeseen sijoitetun potilaan tilaa seuratessaan olla sekä näkö- että kuuloyhteys potilaaseen. Valvira on erään toisen kantelun johdosta oikeusasiamiehelle antamassaan lausunnossa todennut, että hyvän kliinisen käytännön mukaista ei ole päivystyksikön eristystilaan eristetyn potilaan seuranta kameravalvonnalla ilman kuuloyhteyttä ja mahdollisuutta keskustella hoitohenkilökunnan kanssa. Valvira piti suositeltavana, että tällaiset eristys huoneet varustetaan kameravalvonnan lisäksi molempiin suuntiin toimivalla äänyhteydellä (päätös 29.11.2012, dnro 1319/2/11, www.oikeusasiamies.fi).

Liikelaitoksen turvatarkkailuhuonetta koskevissa ohjeissa (EPLL 11/2014) todetaan, että turvatarkkailuhuoneessa oleva potilas vaatii aina tehostettua seurantaa. Potilasta tulee seurata ja tehdä siitä merkinnät vähintään 20 minuutin välein tai useamminkin tarpeen mukaan. Ensihoitolomakkeessa on kohta vastuuhoidajan nimeämiseksi.

Selvityksessä olevalla ensihoitolomakkeella on hoitajan merkintöjä kello 2:50 (potilaan tuominen) ja sen jälkeen kello 3:38, 5:00, 5:15, 7:10 ja 9:00. Kantelijan eristämisen aikana (kello 2:50–4:30) hänen tilaansa on siis lomakkeen mukaan seurattu vain kerran (kello 3:38). Lomakkeessa ei ole merkintää vastuuhoidajasta.

Nähdäkseni valvonta on ollut riittämätöntä ja liikelaitoksen oman ohjeistuksen vastaista. Sen vuoksi potilaan oikeutta turvallisuuteen ja hyvään hoitoon on loukattu.

3.3

Vartijan osallistuminen eristetyn potilaan valvontaan

Vartijan tapahtumaraportista ja ylilääkärin lausunnosta (edellä kohta 3.1.4 ja 3.1.5) käy ilmi, että vartija/järjestyksenvalvoja osallistuu eristetyn potilaan kameravalvontaan. En ota tässä yhteydessä laajemmin kantaa tämän järjestelyn asianmukaisuuteen, koska olen omana aloitteenani ottanut yleisempänä kysymyksenä tutkittavakseni vartijoiden käytön niissä tilanteissa, joissa psykiatrisia potilaita hoidetaan sairaaloiden somaattisilla osastoilla, ja asian käsittely on vielä kesken (dnro 2078/2/14). Totean kuitenkin, että vartijan mahdollisesti suorittamalla valvonnalla ei voida korvata terveydenhuollon ammattihenkilöille kuuluvaa valvontaa.

- - -

4

TOIMENPITEET

4.1

Menettelyn moitittavuus

Eduskunnan oikeusasiamiehestä annetun lain 10 §:n 1 momentin nojalla annan lääkäri C:lle ja Varsinais-Suomen ensihoidon ja päivystyksen liikelaitokselle huomautuksen vastaisen varalle edellä kohdassa 3.2.1 - 3.2.3 selostetusta lainvastaisesta menettelystä. Tässä tarkoituksessa lähetän heille jäljennöksen tästä päätöksestäni.

4.2

Oikeudenloukkausten hyvittäminen

Olen edellä katsonut, että kantelijan kuljettamisessa päivystyksikköön on menetelty mielenterveyslain 31 §:n vastaisesti, hänet on eristetty suhteellisuusperiaatteen vastaisesti ja hänen valvontansa eristyksen aikana on laiminlyöty. Edellä mainitut toimenpiteet ovat loukanneet tai vaarantaneet kantelijan perusoikeuksia henkilökohtaiseen vapauteen ja turvallisuuteen.

Eduskunnan oikeusasiamies ei voi määrätä rahallisia korvauksia. Perus- ja ihmisoikeuksien valvontatehtävässään oikeusasiamies voi kuitenkin tehdä perus- ja ihmisoikeuksien loukkausten johdosta hyvitysesityksiä.

Perus- ja ihmisoikeuksien loukkaukset pitää ensisijaisesti estää. Jos se ei onnistu, ne pitää oikaista tai korjata. Mutta jos sekään ei onnistu, loukkaukset tulee hyvittää. Hyvitys voi olla aineeton toimenpide, kuten pahoittelu, tai rahallinen korvaus. Totean, että kantelijan tapauksessa loukkauksia ei voida enää oikaista tai korjata.

Perustuslain 22 §:n mukaan julkisen vallan on turvattava perusoikeuksien ja ihmisoikeuksien toteutuminen. Julkisella vallalla tarkoitetaan valtion ohella muun muassa kuntia ja kuntayhtymiä ja niiden toimielimiä. Esitän sen vuoksi, että Varsinais-Suomen ensihoidon ja päivystyksen liikelaitos hyvittää kantelijalle häneen kohdistetut perusoikeuksien loukkaukset.

Pyydän sitä olemaan tässä tarkoituksessa sopivalla tavalla yhteydessä kantelijaan ja ilmoittamaan minulle toimenpiteistään 30.9.2016 mennessä.

- - -